

15.11.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**15 Kasım 2023
Çarşamba**

15.11.2023

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

15 Kasım 2023 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Karadeniz Teknik Üniversitesi Teknoloji Transferi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Yıldız Teknik Üniversitesi Blokzincir ve Metaverse Teknolojileri Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

Emekli çiftçi, 5 bin lira ikramiye için üretimden vazgeçiyor!

Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) kayıtlı çiftçiler, Cumhuriyet'in 100. Yılı anısına çalışmayan emeklilere verilen 5000 TL ikramiyeden yararlanamadı. Emekli çiftçilerin de bu ikramiyeden faydalanması gerektiğine yönelik talepler sürerken, 5 bin lira ikramiye için bazı çiftçilerin üretimden vazgeçmeye başlaması dikkat çekti. TZOB bu duruma tepkili.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Genel Başkanı Şemsi Bayraktar, emekli olan çiftçilerin, emeklilere yapılacak olan bir defaya mahsus 5 bin liralık ikramiyeden yararlanamaması hakkında görüntülü basın açıklaması yaptı.

“Emekli çiftçilerimiz Hükümetimizin Cumhuriyetin 100. Yılına özel olarak verdiği 5 bin lira ikramiyeden yararlanamayarak, mağdur oldu” diyen Bayraktar, açıklamasını şöyle sürdürdü:

“İnfial yaratan bu durum ve aşırı bilgi kirliliği yüzünden üretim yapan çiftçilerimiz Ziraat Odası kayıtlarını sildirmek istiyor.

Ziraat Odalarımızın ve Birliğimizin telefonları susmuyor. Üreticilerimiz ‘ya biz üretimi bıraktık kaydımızı silin diyor ya da biz artık üretmek istemiyoruz kaydımızı silin’ diye talepte bulunuyorlar. Çiftçilerimiz yaşanan bu mağduriyetin önümüzdeki süreçte verilecek destekler veya ikramiyelere de engel teşkil edeceği endişesini yaşıyor.

15.11.2023

Uzun yıllardır üzerinde arazisi bulunan fakat çeşitli nedenlerle bir süredir üretim yapamayan, aynı zamanda çiftçi kaydı devam eden de ikramiyeden yararlanamadı.

Bu süreçte büyük bir kargaşa yaşanıyor. Kışa girdiğimiz bu günlerde bu ikramiyeyle az da olsa nefes alacak olan emekli çiftçilerimiz bekledikleri uzun banka kuyruklarından geri döndü, umduğunu bulamadı.

Bugünlerde Ziraat Odalarına giderek kaydını sildirmek isteyen çiftçilerimizin sayısı artsa da burada esas alınan Ekim ayı kayıtlarıdır. Yani 1 Ekim 2023 tarihinden önce çiftçilerimiz kaydını sildirmiş olsaydı bu ikramiyeden faydalanabilecekti. Fakat şuan kaydını silerek üretimden vazgeçmek sorunu çözümüyor.

Tarım sektörünün emektarları olan çiftçilerimiz, Türkiye ortalamasının üçte biri oranında kişi başı gelir elde ediyor. Hükümetimizin bu miktarı da göz önüne alarak bu mağduriyeti gidermesini bekliyoruz.

Tüm girişimlerimiz sonucu halen olumlu bir dönüş alamayan üreticilerimizin gözü kulağı gelecek müjdeli haberdedir. Üretimleriyle ülkemize değer katan emekli çiftçilerimiz cezalandırılmamalıdır. İnfial ve hayal kırıklığı yaratan bu durum acilen ortadan kaldırılmalı, çiftçilerimizin beklediği müjde en kısa zamanda verilmelidir.”

İnek sütü miktarı eylülde yıllık bazda yüzde 4,6 arttı

Türkiye genelinde toplanan inek sütü miktarı, eylülde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 4,6 artışla 786 bin 213 tona yükseldi.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), eylül ayına ilişkin süt ve süt ürünleri üretimi verilerini açıkladı. Buna göre, toplanan inek sütü miktarı, eylülde yıllık bazda yüzde 4,6 artarak 786 bin 213 tona ulaştı.

Toplanan inek sütü miktarı ocak-eylül döneminde de geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 3,1 artışla 7 milyon 715 bin 318 ton oldu. Ticari süt işletmelerince yapılan içme sütü üretimi, eylülde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 0,4 artarak 123 bin 742 tona yükseldi. Ocak-eylül döneminde ise içme sütü üretimi yıllık bazda yüzde 1,9 düşüyle 1 milyon 97 bin 333 tona geriledi. Eylülde geçen yılın aynı ayına göre ticari süt işletmelerince yapılan yoğurt üretimi yüzde 4 artarak 110 bin 858 tona ulaştı. Ocak-eylül döneminde de yoğurt üretimi yıllık bazda yüzde 3,5 yükselerek 919 bin 627 tona çıktı.

İnek peynirinde de artış kaydedildi

İnek peyniri üretimi eylülde yıllık yüzde 7,7 artarak 63 bin 290 tona, ocak-eylül döneminde de yüzde 9,2 artışla 575 bin 233 tona yükseldi. Eylülde ayran üretimi yüzde 6,5 artarak 76 bin 139 ton olurken tereyağı üretimi yüzde 8,6 azalarak 6 bin 787 tona geriledi. Ocak-eylül döneminde de ayran üretimi yüzde 7,1 artarak 615 bin 693 tona çıkarken tereyağı üretimi yüzde 11,4 azalışla 67 bin 141 tona geriledi. Ağustosta 823 bin 67 ton olan ticari süt işletmelerince toplanan inek sütü miktarı, eylülde yüzde 4,5 azalarak 786 bin 213 tona indi. Aynı dönemde 111 bin 497 ton olan içme sütü üretimi ise yüzde 11 artışla 123 bin 742 ton olarak gerçekleşti.

Tavuk eti üretimi eylülde aylık bazda yüzde 5,7, yıllık bazda yüzde 8,9 azaldı

Türkiye genelinde tavuk eti üretimi, eylülde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 8,9 azalarak 191 bin 454 tona gerilerken, tavuk yumurtası üretimi yüzde 2,6 artışla 1 milyar 763 milyon 340 bin adede yükseldi.

Türkiye İstatistik Kurumu, eylül ayına ilişkin kümes hayvancılığı üretimi istatistiklerini açıkladı. ^[1] _[SEP]

Buna göre, eylülde 191 bin 454 ton tavuk eti üretimi yapıldı. Üretim, yıllık bazda yüzde 8,9, aylık bazda yüzde 5,7 azalış gösterdi.

Tavuk yumurtası üretimi eylülde aylık bazda yüzde 0,2, geçen yılın aynı ayına göre de yüzde 2,6 arttı. Bu dönemde 1 milyar 763 milyon 340 bin tavuk yumurtası üretildi. ^[1] _[SEP]

Söz konusu dönemde kesilen tavuk sayısı, yıllık bazda yüzde 8,3 azalarak 105 milyon 259 bin olarak kayıtlara geçti.

Hindi eti üretimi aynı dönemde yüzde 32,2 azalarak 3 bin 683 ton oldu.

Ocak-eylül döneminde geçen yılın aynı dönemine kıyasla tavuk yumurtası üretimi yüzde 4 artarken tavuk eti üretimi yüzde 5,1, kesilen tavuk sayısı yüzde 7,6 ve hindi eti üretimi yüzde 14,6 azaldı.

Tarım ve hayvancılığa ayrılan bütçe, faize ayrılan bütçenin 4'te 1'i

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 2024 yılı bütçesi görüşmelerinde, Saadet Partisi Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'ın uyarıları dikkat çekti...

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda Tarım ve Orman Bakanlığının 2024 yılı bütçesinin görüşmeleri sona erdi. Bütçe görüşmeleri kapsamında bir konuşma gerçekleştiren Saadet Partisi Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç, Türkiye'nin tarım alanında kendi kendine yeten bir ülkeyken bugün birçok ürünü yurtdışından ithal eder bir hale geldiğine dikkat çekerek, Türkiye'de tarım ve hayvancılığa ayrılan bütçenin faiz için ayrılan bütçenin 4'te 1'i olduğuna vurgu yaptı. Kılıç, "Tarım, bir milli güvenlik meselesidir. Bu hakikati ısrarla hatırlatıyoruz ki, bu gerçeğe uygun davranılmadığını görüyoruz" dedi.

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda Tarım ve Orman Bakanlığının 2024 yılı bütçesinin görüşmeleri geçtiğimiz gün sonuçlandı. Komisyonda bulunan Saadet Partisi Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç, yaptığı konuşmada, tarım alanında tarım ve gıda üretiminin önemine değinerek, Türkiye'nin tarım alanında potansiyelinin yüksek olduğuna fakat doğru politikalar uygulanmadığına dikkat çekti. Kılıç, "Ülkemiz bir zamanlar tarımda kendi kendine yetebilen bir ülke iken, bugün birçok temel ürünü dışarıdan ithal eder duruma gelmiştir. Ülkemizde tarım ve

hayvancılık kan kaybederken, bugün üretim yapmaya çalışan çiftçilerimiz birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadır” ifadelerini kullandı.

FAİZ GİDERLERİNE 1 TRİLYON 254 MİLYAR LİRA, TARIM VE ORMAN BAKANLIĞINA 283 MİLYAR LİRA

Son yıllarda dünya çapında yaşanan salgın hastalıkların, savaşların ve afetlerin gıdanın önemini ortaya koyduğuna dikkat çeken Kılıç, yaşananların Türkiye özelinde de tarım ve hayvancılık anlayışında değişikliği gerekli kıldığının altını çizdi. Kılıç, “Bakınız ülke olarak, özellikle tarım ve hayvancılıkta karşılaştığımız tabloyu üzülerek ifade etmek zorundayım. 2024 yılı bütçe planlamasında, faiz giderleri için ayrılan kaynağın sadece 4’te biri Tarım ve Orman Bakanlığının tamamına ayrılmıştır. Faiz giderleri için ayrılan miktar 1 trilyon 254 milyar lira iken, Tarım ve Orman Bakanlığının tamamı için ayrılan miktar 283 milyar liradır. Faiz, alın terini çürüten ve üreticilerimizin kanını emen bir mikroptur. Dolayısıyla eğer üretimden bahsedeceksek, evvela faize ayrılan kaynakların neden üretim için ayrılmadığı hususunda kapsamlı bir değerlendirme yapmak zorundayız” diye konuştu.

“TARIMSAL DESTEKLERİN AZALTILMASI KABUL EDİLEBİLİR BİR DURUM DEĞİLDİR”

Yasal olarak milli gelirin yüzde 1’inin çiftçilere destek olarak verilmesi gerektiğini hatırlatan Kılıç, iktidarın 2006 yılından bugüne bu kanuni zorunluluğu yok saydığını belirterek, “2006 yılında çıkarılan Tarım Kanunu’nda çiftçi desteklerinin Gayrisafi Yurtiçi Hasılanın yüzde 1’inden az olamayacağı hususudur. Baktığımızda hiçbir yılda bu kanuna uyulmamıştır. Son 22 yılda tarımsal destekler hiçbir zaman Gayrisafi Yurtiçi Hasılanın yüzde 1’ini bulmamıştır. Son yıllarda bu miktar azalmaya devam ediyor. Tarımsal destekler; 2021 yılında yüzde 0,33, 2022 yılında yüzde 0,26, 2023 yılında yüzde 0,25 iken şu an üzerinde konuştuğumuz 2024 yılı bütçesinde yüzde 0,22 olarak planlanmış durumdadır. Gördüğümüz gibi tarımsal destekler, her yıl istikrarlı bir şekilde azalmaktadır. Desteklerin azaltılması demek, üretimin azalması demektir. Mazot, gübre ve elektrik gibi temel girdi kalemlerinin katlanarak arttığı böyle bir dönemde tarımsal desteklerin azaltılması kabul edilebilir bir durum değildir” ifadelerini kullandı.

“ÇİFTÇİLERİN YÜZDE 42’Sİ DESTEKLERDEN İSTİFADE EDEBİLİYOR”

Üreticinin korunmadığı müddetçe tarımdaki kan kaybının önlenemeyeceğine dikkat çeken Kılıç, Çiftçi Kayıt Sistemi’ndeki sorunlara da değinerek, “Çiftçilerin destek alabilmesi için Çiftçi Kayıt Sistemi’ne (ÇKS) kayıtlı olması gerekiyor. Bu sistemde ciddi problemler vardır. Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) kayıt sisteminde 5 milyon 186 bin çiftçi kayıtlı. Oysa ÇKS sisteminde sadece 2 milyon 173 bin çiftçi kayıtlı. Bu da gösteriyor ki, desteklerden çiftçilerin sadece yüzde 42’i istifade edebiliyor. Bu sistemin yeniden düzenlenmesi gerekiyor” dedi.

“HER GEÇEN YIL DIŞARIYA BİRAZ DAHA BAĞIMLI HALE GETİRİLİYORUZ”

Kırmızı et üretiminde istikrarlı bir azalmanın gerçekleştiğinin altını çizen Kılıç, yapılan planlama kapsamında 2024 yılında da azalmaların devam edeceğinin tahmin edildiğini belirterek, “Ulusal Süt Konseyi ve Toprak Mahsulleri Ofisi fiyat belirlerken artan maliyetleri hesaba katmazsa üretim azalır ve nitekim azalıyor.

Nüfusumuz artıyor, buna bağlı olarak ihtiyaç da artıyor ama üretim azalıyor. Peki, ihtiyaç nasıl karşılanacak? İthalatla. Nereden ithal edilecek? Brezilya, Uruguay, Çekya ve Avrupa ülkelerinden ithal ediliyor. Tarım sektörünün gıda ve canlı hayvan ihracatı bu yılın ilk 8 ayında sadece yüzde 5,8 oranında artmışken, buna karşılık aynı dönemde gıda ve canlı hayvan ithalatı yüzde 25,1 oranında artış göstermiştir. Yani her geçen yıl dışarıya biraz daha bağımlı hale getiriliyoruz. Çiftçilerimize destek olarak verilmeyen kaynaklar, Brezilya’nın çiftçisine, Uruguay’ın üreticisine, Avrupa’nın esnafına veriliyor. Bu durumu kabul edebilmemiz mümkün değildir” diye konuştu.

“ACİLEN MİLLİ BİR TARIM ANLAYIŞINI TATBİK ETMEK ZORUNDAYIZ”

On İkinci Kalkınma Planı kapsamında katma değerın sektörel dağılımına göre 2028 yılında tarım alanının yüzde 6,2’ye düşürüldüğünü anımsatan Kılıç, bu hareketin tarım ve hayvancılığın önemsenmediğinin kanıtı niteliğinde olduğunu kaydetti. Kılıç, “Tarım bir milli güvenlik meselesidir. Bu hakikati ısrarla hatırlatıyoruz ki, bu gerçeğe uygun davranılmadığını görüyoruz. Avrupa ve OECD ülkeleri arasında gıda enflasyonunda birinci, dünya çapında ise gıda enflasyonunun en yüksek olduğu beşinci ülke konumundayız. Enflasyonu önleyebilmek için acilen, milli bir tarım anlayışını tatbik etmek zorundayız. Milli tarım anlayışı, ithalatı değil, her alanda üretimi ve ihracatı önceleyen bir tarım anlayışıdır. Milli tarım anlayışı; temel ürünlerden tohumlara kadar her alanda dışa bağımlılığı ortadan kaldırmayı hedefleyen bir tarım anlayışıdır” ifadelerini kullandı.

“İNSANLARI HASTA EDEN, SONRA GÜYA TEDAVİ EDEN ŞİRKETLER İLE VAKIFLARI ÜLKEMİZDE İSTEMİYORUZ”

Dünya genelinde genetiği değiştirilmiş tohumlarla, laboratuvarlarda üretilen şuruplar ile gıdaların kontrol edildiğine değinen Kılıç, gerçekleştirilen çalışmaların organize şekilde sürdürüldüğüne dikkat çekerek, “Bu faaliyetler, çeşitli şirketler ve vakıflar

aracılığıyla yapılırken bir de bakıyorsunuz ki bu şirketler sadece gıda değil, aynı zamanda sağlık sektörü ve bağlantılı birçok farklı sektörü ellerinde tutuyor. McCain Foods, Cargill, Monsanto gibi şirketlerle Bill Gates Vakfı, aynı orkestranın birer parçası gibi uyumlu çalışmaktadırlar. Aralık 2018’de, Bill Gates Vakfı ile Tarım ve Orman Bakanlığımız arasında yapılan ‘Tarım İşbirliği Protokolü’nün detaylarına bir türlü ulaşamıyoruz. Bu protokol kapsamında şu ana kadar yapılan faaliyetleri merak etmekteyiz. Gıdanın genetiğini bozan, insanları hasta eden sonrasında ise güya tedavi etmek için onlara ilaç satan bu şirketlerle vakıfları ülkemizde istemiyoruz. Tarım ve Orman Bakanlığımız bu şirket ve vakıflarla olan bütün ilişkileri kalıcı olarak sonlandırmalıdır” dedi.

KILIÇ, ÜRETİCİLERİN KORUNMASI İÇİN ÇAĞRIDA BULUNDU

Üreticilerin firmalara karşı korunmadığına işaret eden Kılıç, çay, fındık, zeytin gibi ürünlerde hasat sonrası üreticilerin firmaların insafına bırakıldığını belirterek, “Mesela fındık; dünyanın en büyük fındık üreticisiyiz ama konu fiyat belirlemeye gelince bir ‘Fındık Borsası’ndan bahsediliyor. İtalyan şirketi Ferrero buna karar veriyor. Nedir bu? Bu apaçık bir sömürüden başka bir şey değildir. Şeker fabrikaları özelleştirildi. O dönemde buna biz parti olarak, vatandaşlarımızla birlikte şiddetle karşı çıktık. Eğer fabrikalar zarar ediyorsa, ıslah edilebilir. Ama çözüm olarak kalkıp da şeker fabrikalarının neredeyse tamamını satmak akıl alır bir şey değildir. O fabrikalar sadece şeker üretmiyordu, aynı zamanda hayvan yemi de üretiyordu. Nitekim değerli arkadaşlar; geçtiğimiz sene ülke olarak ilk kez Rusya’dan şeker ithal ettik. Kendi ürettiğimiz organik şeker gitti, şimdi sofralarımızda ne olduğunu bilmediğimiz nişasta bazlı şuruplar, ithal şekerlerle insanımız maalesef zehirleniyor. Aracılarımız, piyasada dolaşan hileli ürünlerden şikâyetçi. Aynı zamandan insanımızın sağlığını da tehdit eden ve üzerinde ‘bal aromalı şurup’ yazılan ürünler balmış gibi satılıyor. Bu konuda bir denetim eksikliği var” ifadelerini kullandı.

15.11.2023

Gıda enflasyonunda zirvedeyiz

OECD'nin yayımladığı rapora göre, eylül ayı gıda enflasyonunda Türkiye zirveyi bırakmadı. Ortalama gıda enflasyonu yüzde 8,1 olurken Türkiye'de bu oran yüzde 75 oldu. İkinci ülke Macaristan bile yüzde 13,2'de kaldı.

Ekonomi

Aycan KARADAĞ

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), geçen hafta üye ülkelerin eylül ayı gıda enflasyonunu yayımladı. Buna göre OECD ülkelerinin genelinde gıda enflasyonunda düşüş sürerken Türkiye yüzde 75'le zirvede yer aldı. Türkiye 2'nci sıradaki Macaristan'ın dahi 62 puan üstünde yer aldı.

OECD'nin raporuna göre üye ülkelerin gıda ortalaması üst üste 10'uncu ayda da geriledi. Ortalama gıda enflasyonu ise yüzde 8,1 oldu. Ancak gıda enflasyonu 9 OECD ülkesinde hâlâ yüzde 10'un üzerinde seyrediyor.

Öte yandan yıllık enflasyon oranı ise ağustos ayındaki yüzde 6,4 seviyesinden eylül ayında yüzde 6,2'ye düştüğünü açıklandı. OECD tarafından yapılan açıklamaya göre enflasyon oranı eylül ayında ağustos ayına göre 27 OECD ülkesinde düşerken diğer sekiz ülkede arttı. Eylül ayında Türkiye, Macaristan ve Kolombiya'da çift haneli enflasyon kaydedildi.

RAPORA GÖRE GIDA ENFLASYONUNUN EN DÜŞÜK OLDUĞU 5 ÜLKE ŞÖYLE:

Çekya: -%3

ABD: %2,4

15.11.2023

İsviçre: %3,8

Finlandiya: %4,6

Avustralya: %4,7

EN YÜKSEK 5 ÜLKE İSE ŞÖYLE SIRALANDI:

Türkiye: %75

Macaristan: %13,2

İzlanda: %12,4

Birleşik Krallık: %12,2

Kolombiya: %11,5

Tabloyu değerlendiren Ziraat Mühendisleri Odası (ZMO) Yönetim Kurulu Başkanı Baki Remzi Suiçmez gıda fiyatlarının yükselmesinin sebebi olarak tarımsal fiyat endeksindeki artışı gösterdi. Gıda enflasyonundaki yükselişin sadece bir sonuç olduğunu ifade eden Suiçmez şöyle devam etti: “Tarımsal üretim planlaması ile arz talep dengesi sağlanamazsa, girdi maliyetleri düşürülmezse, yeterli destek verilmezse, tarımsal kredi ortamı iyileştirilmezse, aracılık sistemi tekelleşen zincir marketler denetlenmezse gıda fiyatları düşmez. Güçlü, demokratik üretici ve tüketiciler kooperatiflerinin yetersizliği nedeniyle üretici geliri azalırken tüketiciler fahiş fiyatla gıdaya erişebiliyor. Kamu yönetimindeki düzenleme ve denetim yetersizliği sonucu fiyat spekülasyonu önlenemiyor. Yerli üretimi ve üreticiyi koruyacak kamucu tarım politikaları yerine dışa bağımlı, özelleştirmeci, destekleri azaltıcı neoliberal tarım politikaları durumu bu hale getirdi.”

Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü'nden Dr. Fatih Özden ise bu durumun yeni olmadığına dikkat çekti. Özden şunları söyledi:

“Daha önce döviz fiyatları, girdi fiyatları deniyordu ama bu sefer beklentiler de devreye girmeye başladı. Bu fiyat artışını da beklentiler tetiklemeye başladı. Bu koşullarda insanlar da nerede daha uygun bir şey bulursa onu almaya çalışıyor. Bu da talebi öne çekiyor. Ekonomiyi yönetenlerin de bütün çabası bu talebi baskılamak üzerine. Ancak talep baskılanmadığı için de gıda enflasyonunda artış yaşanmaya devam ediyor.”

Goldman Sachs'tan Türkiye'nin cari açık beklentisine revize

Goldman Sachs, dün açıklanan cari denge verilerinin ardından Türkiye'ye ilişkin 2023 yılı cari açık tahminini yüzde 4,8'den yüzde 4,1'e revize etti.

Cari denge, eylül ayında 1.88 milyar dolar fazla verirken, bu aynı zamanda 2021 Ekim ayından bu yana aylık bazda en yüksek fazlaya da karşılık geldi. ABD merkezli Goldman Sachs, cari dengeye ilişkin beklentilerini revize etti.

Goldman Sachs, Türkiye'de cari açığın artık risk oluşturmadığını belirtirken; açığın daha sürdürülebilir seviyelere doğru ilerlediğine dikkat çekti.

Banka 2023 cari açık/GSYH tahminini yüzde 4,8'den yüzde 4,1'e çekti. 2024 yılı için ise, piyasa beklentisinin altında olan yüzde 1,8'lik beklenti içinde olduğunu değerlendirdi.

Goldman Sachs aynı zamanda, söz konusu öngörülerin önemli ölçüde yükselen faiz oranlarının bir sonucu olarak, daha büyük faiz oranı ödemelerini yansıtan birincil gelir açığının genişlemesini içerdiğini belirtti.

Banka, tahvillere önümüzdeki dönemde girişler yaşanmasını öngörüyor.

Banka değerlendirmesinde "Cari işlemler hesabının artık bir risk oluşturmayacağını düşünüyoruz çünkü hem ileriye dönük olarak iyileşmeye devam etmesini bekliyoruz hem de faizlerdeki artışın bunu karşılamak için yeterli fonlamayı çekeceğine inanıyoruz" ifadelerini kullandı.

Önce ekonomist olduk, şimdi Anayasa hukukçusu olma yolundayız!

Alaattin AKTAŞ

15 Kasım 2023 Çarşamba

Hep **“Eğer içinde yaşamıyor ve bu sorunlara maruz kalmıyor olsan Türkiye çok eğlenceli bir ülke”** denir ya, gerçekten de öyle.

Gelin şu son günlerde olan biteni şöyle bir toparlamaya çalışalım...

Anayasanın, bırakın hukukçu olmayı, bırakın çok iyi eğitilmiş olmayı, hemen hemen herkesin anlayabileceği açıklıktaki bir hükmü var. 153'üncü maddenin son fıkrasında **“Anayasa Mahkemesi kararları Resmi Gazete’de hemen yayımlanır ve yasama, yürütme, yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar”** deniliyor. Aynı maddenin girişinde de **“Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir”** hükmü yer alıyor.

“Yasama, yani TBMM; yürütme, yani kabine ya da onu temsilen Cumhurbaşkanı; yargı organları, ki buna Yargıtay da dahil; idare makamları, yani aklınıza gelecek tüm birimler; gerçek ve tüzel kişiler, yani hepimiz” için bağlayıcı bir madde.

Ama Yargıtay diyor ki **“Olmaz, Can Atalay’la ilgili hak ihlali kararını uygulamam”**.

İyi de bu **“Olmaz”**ın kaynağı, dayanağı ne; orası karışık.

Mahkemeler arasında görüş ayrılıkları yaşanmaz mı, yaşanabilir tabii ki. Ama bu durumlarda ne yapılacağı da Anayasada düzenlenmiş.

158'inci maddenin son fıkrası aynen şöyle:

“Diğer mahkemelerle Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında Anayasa Mahkemesinin kararı esas alınır.”

15.11.2023

Yargıtay bu hükümler ortadayken AYM'nin Can Atalay'la ilgili kararını uygulamayacağını bildirmekle yetinmiyor, AYM'nin bu kararda imzası olan dokuz üyesi hakkında suç duyurusunda bulunuyor.

Adeta o da yetmiyor, bu kez TBMM'den Atalay'ın vekilliğinin niye zamanında düşürülmediği gerekçesiyle neredeyse hesap soruluyor.

★ ★ ★

Bir parantez açalım.

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek Türkiye'ye yatırımcı çekmek için çalmadık kapı bırakmıyor, ziyaret üstüne ziyaret yapıyor. Merkez Bankası da ABD'de yatırımcılarla toplantı yapmaya hazırlanıyor.

*Mehmet Şimşek ve Gaye Erkan herhalde kendilerine yöneltilecek **"İyi güzel söylüyorsunuz da, sanki sizin şu hukuk sisteminde bir sorun var gibi, Türkiye'ye geldiğimizde bir sorun yaşarsak biz ne yapacağız"** türü sorular için hazırlık yapıyordur.*

O kadarını da Şimşek ve Erkan düşünsün!

★ ★ ★

Biz devam edelim...

Buraya kadar olan kısmı da aslında anlaşılmaz da, bundan sonrası daha da tuhaf.

Hani Yargıtay lehte oy kullanan dokuz AYM üyesi için suç duyurusunda bulunuyor ya... Diyelim AYM üyeleri yargılanacak. Peki bu yargılamayı kim yapacak; Anayasa Mahkemesi...

Ona da tamam; peki bu yargılama nasıl olacak?

Anayasa Mahkemesi'nin üye sayısı 15 ve Mahkeme en az 10 üyenin katılımıyla toplanabiliyor.

Yani şu durumda Can Atalay kararı aleyhine oy kullanan 5 üye ve o toplantıda bulunmayan bir üye bir araya gelse toplantı yeter sayısına ulaşamıyor.

N'olacak şimdi? Herhalde şu bekleniyor. Karar lehine oy verdikleri için yargılanmaları istenen üyeler büyük fedakarlık göstererek kendilerinin yargılanmasını **"sağlamak"** adına toplantıya katılarak toplantı yeter sayısına ulaşılmasına katkı verecek. Öyle mi, beklenen bu mu yani?

Hadi bu da oldu, o üyeler geldi ve toplantı yeter sayısına ulaşıldı. Atalay kararı aleyhine oy veren beş üye ve toplantıya katılmayan bir üye kendi arkadaşlarının suç işlediği görüşünde olabilir mi? Herhangi bir kararda farklı düşünmek ve ona göre oy kullanmak başka, aksi yönde oy kullananların suçlu olduğunu düşünmek başka.

Varsayın ki o üyeler lehte oy kullananlar “**Cezalandırılmalı**” dedi. Diğer dokuz üye “**Evet biz cezalandırılmayız**” yönünde oy kullanmadıktan sonra altı üyenin vereceği kararın bir önemi var mı?

Yargıtay görmüyor olabilir mi?

Anayasa hükmü açık, Yargıtay ona rağmen “**Bu kararı uygulamam**” diyor.

Anayasa Mahkemesi üyelerinin yargılanması hadi mümkün diyelim, bunun matematik dengeler açısından olabilirliği yok. Ne yani AYM üyeleri kendi kendilerini yargılayıp mahkum mu edecek?

Peki Yargıtay 3. Ceza Dairesi üyeleri bu karara alırken, varsaydıklarının gerçekleşmeyeceğini görmüyor olabilir mi? Düz mantık yürüterek hukukçu olmayanların bile neyin nasıl yürüyebileceğini gördüğü bir ortamda yılların hukukçuları gerçeğin tabii ki farkındadır.

Dolayısıyla hiç kimsenin “**Olmayacak duaya amin**” dediği yok aslında. Herkes olan bitenin farkında ve bir oyun sahneleniyor, büyük bedeller pahasına. Ne AYM böyle bir yargılama için toplanacak, ne de o toplantı için yeterli sayıya ulaşılsa bile o üyeler yargılanacak. Herkes farkında! Merhum Demirel’in ifadesiyle görünürde “**Abesle iştigal**” ediliyor gibiyse de, tuğla tuğla konularak yeni anayasanın inşasına çalışılıyor. Orada toplumun yumuşak karnı olan duygularla ilgili gel gel hükümleri yer alacak, asıl amaç olarak ise araya belki Cumhurbaşkanı seçimi için yeterli oy oranı değişikliği hükmü, belki Cumhurbaşkanı dönem sayısı gibi “küçük” ayrıntılar girecek.

★ ★ ★

Mehmet Şimşek ve Gaye Erkan’ın yabancı yatırımcılarla yaptıkları sayısını unuttukları bir toplantı daha tamamlanmak üzereydi. Toplantıda ekonomiden çok Türkiye’deki hukuki sorunların konuşulması, yatırımcıların sorularının bu konuda yoğunlaşması ikisinin de canını sıkıyordu. Mümkün olduğunca ılımlı bir dil kullanarak sorulara yanıt vermeye çalıştılar. Ama toplantıdan çıktıklarında soğuk terler döküyorlardı. Hele son dakikada gelen o not! Toplantı sürerken Türkiye’de yeni bir hukuki tartışma daha çıkmış, adım adım giderek oluşturmaya çalıştıkları güven ortamını zedeleyecek ve yatırımcıyı tedirgin edecek yeni bir olumsuzluk yaşanmıştı. (Mesela; ama her an mümkün...)

Türkiye ürettiğinden çok tüketti

Naki BAKIR

15 Kasım 2023 Çarşamba

Son aylarda tüketimde hissedilen frene rağmen eylül itibarıyla son bir yılda perakende tüketim artışı, sanayi üretimine fark attı. Bir yıl önceki değerleri 100 birim kabul edilirse sanayi üretimi 104, perakende satışlar ise yaklaşık 114 birime yükseldi.

%13.8
Perakende
satışlarda
yıllık artış

%4
Sanayi
üretiminde
yıllık artış

%-1.5
Akaryakıt
satışlarında
yıllık değişim

%13.8
Gıda
satışlarında
yıllık artış

%6
Sağlık ve
bakımda
yıllık artış

%4.1
Giyim
kuşamda
yıllık artış

Faiz artırımlarının da etkisiyle ağustos ve eylül aylarında hissedilmeye başlayan tüketimde fren eğilimi perakende satış istatistiklerine yansırken, sanayinin üretim performansındaki düşük seyir nedeniyle üretim-tüketim makası hala tüketim lehine açıklığını koruyor.

Enflasyonun ve cari açığın temel kaynağı olan ve 'sıkı para' politikası ile baskılanması öngörülen iç talebin barometre göstergesi 'perakende satışlar'da ağustos ve eylül aylarındaki gerileme ile üretim-tüketim makası kısmen daralmakla birlikte, sanayi üretiminde yeterli canlanma olmaması nedeniyle Türkiye açık farkla ürettiğinden fazla tüketmeye devam ediyor.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK); Gelir İdaresi Başkanlığı'na KDV beyannamesi veren bütün girişimlerin dahil olduğu ve perakende ticaret sektöründe farklı tür ve büyüklükteki girişimlerin satışlarını her ay düzenli olarak ölçen 'takvim etkisinden arındırılmış' perakende satış endeksinde son bir yıldaki artış, TÜİK'in sanayi üretim endeksindeki yıllık artışın açık farkla üzerinde gerçekleşti. Son bir yılda perakende tüketim yüzde 13,8 artarken, sanayi üretimindeki yıllık artış yüzde 4'te kaldı. Bu dönemde perakende satışlar, deprem ayı şubat da dahil yıllık bazda yüksek oranlarda artış trendi izlerken, sanayi üretiminde son 12 ayın dördünde yıllık bazda düşüş diğer aylarda ise düşük

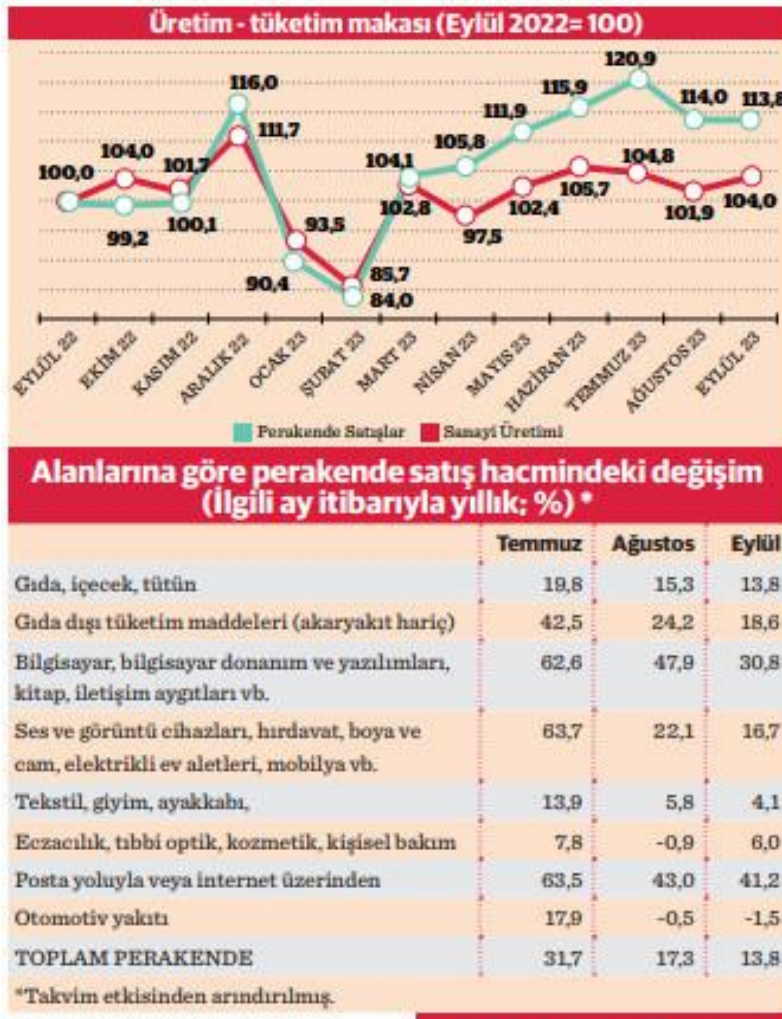
oranlı artışlar gösterdi.

Perakende satışlarda temmuzda yüzde 31,7 ile en yüksek düzeyine ulaşan yıllık artış; aylık bazda yüzde 4,7 düşüş yaşanan ağustosta yüzde 17,3'e ve aylık yüzde 0,7 düşüş kaydedilen eylülde yüzde 13,8'e geriledi. Sanayi üretiminde temmuzda yüzde 7,6 olan yıllık artış oranı ise ağustosta yüzde 3,1'e geriledi, eylülde de yüzde 4 oldu.

Üretim 100 birimden 104'e, tüketim 114'e

Takvim etkisinden arındırılmış perakende satış ve sanayi üretim hacim endekslerinin Eylül 2022 değeri 100 kabul edilirse, bu yılın eylül ayında perakende satışların hacmi 113,8, sanayi üretiminin hacmi ise 104 düzeyine geldi. Başka deyişle bir yıl önce 100 birim olan sanayi üretimi 104'e, perakende tüketim ise 100 birimden yaklaşık 114 birime yükseldi. Ağustos ve eylülde tüketimdeki frene rağmen son bir yılda perakende tüketim hacmindeki büyüme, sanayi üretimindeki yüzde 9,5 (yaklaşık 9,9 puan) üzerinde oluştu.

Makasta kısmi daralma

Bu yıl marta kadar paralel giden makasta nisanda başlayan açılma temmuzda en üst düzeye çıktı. Sanayide üretim yavaşlarken tüketimde canlılığın sürdüğü bu dönemde; başlangıçta 100 kabul edilen değere göre temmuzda sanayi üretimi 104,8 olurken, perakende satış hacmi 120,9'a ulaştı ve aradaki fark 16 puana kadar çıktı.

İzleyen iki ayda ise marj kısmen daraldı. Eylül 2022'de 100 kabul edilen değer, ağustosta sanayi üretiminde 101,9 olurken, perakende satışlarda 114'e; eylülde de sanayi üretiminde 104 olurken perakende satışlarda 113,8'e geriledi. Böylece iki ayda makasta 6 puan kadar bir daralma yaşandı. Ancak sanayi üretimi düşük performansını korurken bu daralma, tüketimde kısmen frene basılmasından kaynaklandı.

Akaryakıt satışları azaldı

Yıllık değişim (Takvim etkisinden arındırılmış: %)		
	Perakende satışlar	Sanayi üretimi
Ekim 22	11,6	3,3
Kasım 22	11,7	-1,0
Aralık 22	21,4	-0,4
Ocak 23	34,0	4,8
Şubat 23	21,9	-8,2
Mart 23	28,9	0,4
Nisan 23	27,8	-1,3
Mayıs 23	30,6	0,2
Haziran 23	29,3	0,2
Temmuz 23	31,7	7,8
Ağustos 23	17,3	3,1
Eylül 23	13,8	4,0

Perakende satışlar tüm ürün gruplarında hız keserken, akaryakıttaeksiye geçti. Gıdada temmuzda yüzde 19,8, ağustosta yüzde 15,3 olan yıllık artış, eylülde yüzde 13,8'e geriledi. Gıda dışında temmuzda yüzde 42,5 olan yıllık artış ağustosta yüzde 24,2'ye eylülde yüzde 18,6'ya düştü.

Bilgisayar, kitap, iletişim aygıtları gibi ürünlerde temmuzda yüzde 62,6 olan yıllık artış, ağustosta yüzde 47,9'a, eylülde yüzde 30,8'e geriledi. Ses ve görüntü cihazları, hırdavat, boya ve cam, elektrikli aletler, mobilya vb. satışlarında temmuzda yüzde 63,7 olan yıllık artış, ağustosta yüzde 22,1'ye, eylülde yüzde 16,7'ye indi.

Tekstil, giyim ve ayakkabıda temmuzda yıllık yüzde 13,9 artan perakende satışlarda ağustosta yüzde 5,8, eylülde yüzde 4,1 artış oldu.

Temmuzda yıllık yüzde 7,8 artan eczacılık, tıbbi optik, kozmetik ve kişisel bakım malzemeleri satışları, ağustosta yüzde 0,9 geriledi, eylülde yüzde 6 artış gösterdi. Posta ile veya internetten yapılan satışlarda temmuzda yüzde 63,5 olan yıllık artış, ağustosta yüzde 43'e, eylülde yüzde 41,2'ye düştü. Otomotiv yakıtı perakende satışları ise yıllık bazda temmuzdaki yüzde 17,9'luk artışın ardından ağustosta yüzde 0,5, eylülde de yüzde 1,5 azaldı.

Abdulkadir Selvi

Ekrem İmamoğlu, Özgür Özel'i içeriden kuşatıyor

SİYASETTE bazı kilometre taşları var. O anlara tanıklık etmeye çalışırım.

Özal'dan, Demirel'den, Ecevit'ten, Tansu Çiller'den, Mesut Yılmaz'dan, Erbakan'dan, Türkeş'ten, Erdal İnönü'den, Deniz Baykal'dan, Abdullah Gül'den, Erdoğan'dan kimi siyah beyaz kimi renkli kareler vardır hafızamda. İnişlerine çıkışlarına tanıklık ettiklerim oldu.

Siyasi fırtınaların merkezinde yer aldığı için bir süredir siyaset dürbününü CHP'ye çevirdim. Kılıçdaroğlu'nun cumhurbaşkanı adayı olduğu günkü CHP grubundaydım. Coşku vardı. Kılıçdaroğlu'nun veda ettiği, Özgür Özel'in gözyaşlarını tutamadığı gün oradaydım. Kılıçdaroğlu seçimi kaybettikten sonra yalnız bırakıldığı grup toplantısını da izlemiştim. Seçimden önce Kılıçdaroğlu'nu alkışlayanların, seçimden sonra hakaret etmek için sıraya girdiğini gördük.

GRUP TOPLANTISINA GELİŞİ

Dün Özgür Özel'in ilk grup toplantısıydı. O ana tanıklık etmek istedim. Kılıçdaroğlu grup toplantısına gelirken, Özgür Özel hep sağında yer alırdı. Dün de Özgür Özel'in sağında Ali Mahir Başarır vardı. Ali Mahir Başarır, Özgür Özel'e çok yakın bir isim. Özgür Özel kazanınca kurultayda Veli Ağbaba'ya sarılarak sevinç gösterisi yapmıştı. Grup Başkanvekili olarak güçlü bir konuma sahip oldu. Diğer Grup Başkanvekili Gökhan Günaydın, Ekrem İmamoğlu'nun adamı.

KRAL ÖLDÜ, YAŞASIN YENİ KRAL

İlk grup toplantısı olması nedeniyle heyecan vardı. Özgür Özel de heyecanlıydı. Grup toplantısına girerken, "Salon doldu mu?" diye sorma gereği duydu. CHP Grubu il başkanları ve milletvekilleriyle birlikte ortak toplandı. Kalabalıktan dolayı gazetecilere

yer kalmamıştı. Özgür Özel salona girince de kürsüye çıkınca da alkışlandı. 'Kral öldü, yaşasın yeni kral' durumu. Siyasetin gerçeği bu. Ama Kılıçdaroğlu'nu destekleyen il başkanları ve milletvekilleri durgundu.

LİDER KONUŞMASI YOKTU

İlk grup toplantısından Özgür Özel'e 'hata, sevap cetveli' çıkartma niyetinde değilim. CHP delegelerinin kararına saygı duymak gerekiyor. Ama bu, gözlemlerimi paylaşmama engel değil. Özgür Özel ilk grup toplantısında lider konuşması yapamadı. Bildiğimiz Özgür Özel polemiklerini dinledik. Oysa CHP Lideri olarak partiye bir perspektif vermesi, ülkeye heyecan uyandıracak mesajlar vermesi gerekiyordu. CHP'lilere 'İşte aradığımız lider bu' dedirtecek bir performans göstermedi. Biraz zaman tanımak gerekir ama acilen konuşmalarını hazırlayacak bir ekip oluşturmalı. CHP Lideri olarak parti tabanına ufuk verecek, seçimde ilgi uyandıracak konuşmalar yaparsa kazançlı çıkar. Siyaset aynı zamanda söylem sanatıdır. Ecevit'i Ecevit yapan, Baykal'ı Baykal yapan hitabetleriydi.

DOĞRULARI NEYDİ

Özgür Özel için 'yeni CHP dedirtecek konuşmalar yapmıyor, yeni bir rüzgâr estiremiyor' eleştirileri yapılıyor. Bunlar bir kenara, ben bugün doğrularına dikkat çekmek istiyorum.

1-CHP Genel Başkanlığı görevini devralmadan önce eşiyile birlikte Kılıçdaroğlu'nu evinde ziyaret etmesi şık bir hareketti. Dün de Kılıçdaroğlu'yla ilgili olumlu ifadeler kullandı. Bu onun artısıydı.

2-Özgür Özel artık büyük CHP ailesinin babası. CHP'den ayrılanlara babaevine dönün çağrısı yapması yerinde bir adım oldu. Şeyh Edebali, Osman Gazi'ye öğütlerinde, "Ey oğul! Beysin! Bundan sonra öfke bize, uysallık sana...Güceniklik bize, gönül almak sana..." diyor.

AZERBAYCAN'A ZEYTİN DALI

3-CHP'nin Karabağ savaşındaki tutumu, Azerbaycan'da büyük bir rahatsızlığa neden oldu. Kılıçdaroğlu, tarihi İpek Yolu projesinde Azerbaycan'ı dışlayıp İran'dan geçen bir harita yayınlayarak yaraya tuz biber bastı. Özgür Özel o zaman bu yanlışlara karşı çıkmadı ama şimdi Azerbaycan'ı ziyaret edeceğini açıklaması yerindeydi.

AKŞENER'LE GÖRÜŞECEK Mİ

CHP medyasında zaman zaman Özgür Özel'in, Meral Akşener'le görüşeceği yönünde haberler çıkıyor. Yazılanlara göre bugün bir araya geleceklerdi. Özgür Özel'e görüşme soruldu. "Yok. Ben de şaşırıdım" yanıtını verdi.Ama kurultay gecesinden itibaren böyle bir beklenti var. Özgür Özel'in Akşener'le görüşüp, İstanbul ve Ankara'da ittifak yapılması için ikna etmesi bekleniyor. Aslında dünkü

konuşmasında da Akşener'e bir çiçek atıp, görüşmenin zeminini oluşturması bekleniyordu ama o konuya hiç değinmedi. CHP ile İYİ parti arasındaki makas açılıyor, ittifak konusu giderek bir muammaya dönüşüyor. İki lider ittifakı kuramazsa iş üst akla kalabilir.

HDP İTTİFAKA KAPIYI ARALADI

İttifak konusunda gözler Meral Akşener'e çevrilmiş durumda, ama asıl hamle HEDEP'ten geldi. HEDEP Eş Genel Başkanı Tuncer Bakırhan, yerel seçimlerde ittifaka yeşil ışık yaktı. Bakırhan, "İttifaklara kapalı değiliz" dedi. Bu açıklama sürpriz değil, çünkü Kandil'dekilerin açıklamaları da o yönde. Her gün 'AK Parti, HEDEP ile ittifak yapacak' diye haber yapıp, sonra da yalanlanmaya alışan muhalif basın söz konusu CHP ile ittifak olunca heyecanlanıyor.

AK Parti'nin HEDEP'le ittifak kurma gibi bir çalışması yok. Öyle bir düşünce de yok. Eğer varsa ben o haberi atlamışım demektir. Açılım sürecinde Demirtaş, "Seni başkan yaptırmayacağız" diyerek en büyük ihaneti Erdoğan'a yapmıştı. O dönem ittifak yapılmadı ki şimdi mi yapılınsın?

EKREM İMAMOĞLU'NUN PLANI

ÖZGÜR Özel'in en büyük şansı Ekrem İmamoğlu. Çünkü onu CHP Genel Başkanlığı'na seçtirdi. Özgür Özel'in en büyük şanssızlığı ise Ekrem İmamoğlu. Çünkü onun emanetçi olarak algılanmasına neden oluyor. Hatay gezisindeki tablo da bunu doğruluyordu. Adeta eş genel başkan gibi bir havası vardı.

Ekrem İmamoğlu ile Özgür Özel arasında bir güç savaşı kaçınılmaz. Ama bu olay ne zaman olur belli değil. Çünkü bir köyde iki muhtar olamazken bir partide iki güç odağı olur mu?

Zaten Ekrem İmamoğlu'nun Özgür Özel'e tam güvenmediği söyleniyor. İmamoğlu'nun, "Özgür Özel genel başkan adayı olduğu halde Grup Başkanlığı'nı bırakmadı. Yarın CHP Genel Başkanı olursa koltuğu bırakmaz" dediği kulağıma gelmişti.

Ekrem İmamoğlu işini şansa bırakmayan birisi. Özgür Özel'le ilk pazarlığı kurultay gecesi ortaya çıktı. Parti Meclisi için 22 kişilik bir liste verdiği söylenmişti. Hatta PM listesi üzerindeki anlaşmazlıkları nedeniyle seçimlere geçilmesi 3 defa ertelenmişti.

PARTİ YÖNETİMİNİ OLUŞTURDU

Ekrem İmamoğlu istediği isimleri PM'ye soktu. Sonra ikinci adım geldi. CHP genel başkan yardımcılarının belirlendiği toplantıya damgasını vurdu. Kendisine en yakın isimler olan Özgür Karabat'ı Genel Sayman, Gökan Zeybek'i Yerel Yönetimlerden Sorumlu, Ensar Aytekin'i Örgütlerden Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı yaptı. Selin

15.11.2023

Sayek Bke'nin Genel Sekreterlięe getirilmesini sağladı. Disiplin Kurulu ise tamamen İmamoğlu'nun istediği isimlerden oluştu.

SIRA BELEDİYE BAŐKANLARINDA

Ekrem İmamoğlu usta bir örgütçü olarak zgr özel'i içeriden kuşattı. Şimdi sırada belediye başkan adaylarının belirlenmesi var. Özgür zel bir toplantıdan diğerine koşarken, Ekrem İmamoğlu belediye başkan adaylıklarını belirlemek için kolları sıvadı bile.

Esfender KORKMAZ

Çin ekonomisi ayak sürümeye başladı

Bu sene (2023) ilk 9 ayda Çin ithalatımızda ilk sırada yer aldı. İhracatımızda ise 16 sırada yer aldı. 9 ayda Çin'den yaptığımız ithalat 34,4 milyar dolar, Çin'e yaptığımız ihracat ise 2,4 milyar dolardır. Yani Çin'e 9 ayda 32 milyar dolar dış ticaret açığı verdik. Milli dış ticaret politikası uygulamak yerine, Çin gibi ülkelere teslim oluyoruz, yüksek dış ticaret açığı veriyoruz, sonra da Hazine Bakanını ve Merkez Bankası başkanını 3-5 milyar dolar bulsun diye batıya gönderiyoruz.

Çin bizim gibi Milli dış ticaret politikası olmayan ülkeler sayesinde büyüdü. Başka ülkelerde de sorun var ve fakat Dünyada dış ticarete bizim kadar akıl tutulması yaşayan başka bir ülke yoktur.

Bir akıl tutulmasını da, Çin modeli diyerek yaşadık. Bizden farklı olarak Çin'de demokrasi yok tek parti yönetimi var. Daha önemlisi Çin modeli kolektif mülkiyetten, sınırlı mülkiyete geçişi ifade eder. Çin modeli demokrasi ve serbest piyasa ekonomisine karşı bir alternatif bir modeldir. Bizim için model oluşturması mümkün değildir.

Çin; kalkınmanın finansmanı için doğrudan yabancı yatırım sermayesine yüksek teşvik ve mülkiyet güvencesi verdi. Birkaç yıl öncesine kadar da başarılı oldu.

Demokrasi olmamasına rağmen, Çin'de kurumsal devlet yabancıya mülkiyet güvencesi için bir garanti oldu. Ayrıca bürokraside doğrudan yabancı yatırımlara kolaylık ve şeffaflık sağlandı.

Çin'le ilgili önce bir tespitim var; sonra bu tespitimi ispatlamaya çalışacağım.

Çin'de tam demokrasi olsaydı Çin ekonomisi bu kadar hızlı büyüyemezdi, Çin'de demokrasi olmadığı için bundan sonra büyüme hızı yavaşlayacak ve duracaktır. Nedenlerine gelince;

1.Çin Devlet Başkanı Şi Cinping, üçüncü defa yeniden devlet başkanı seçildi. Bu durum Çin komünist partisinde otokrasinin artması olarak yorumlandı.

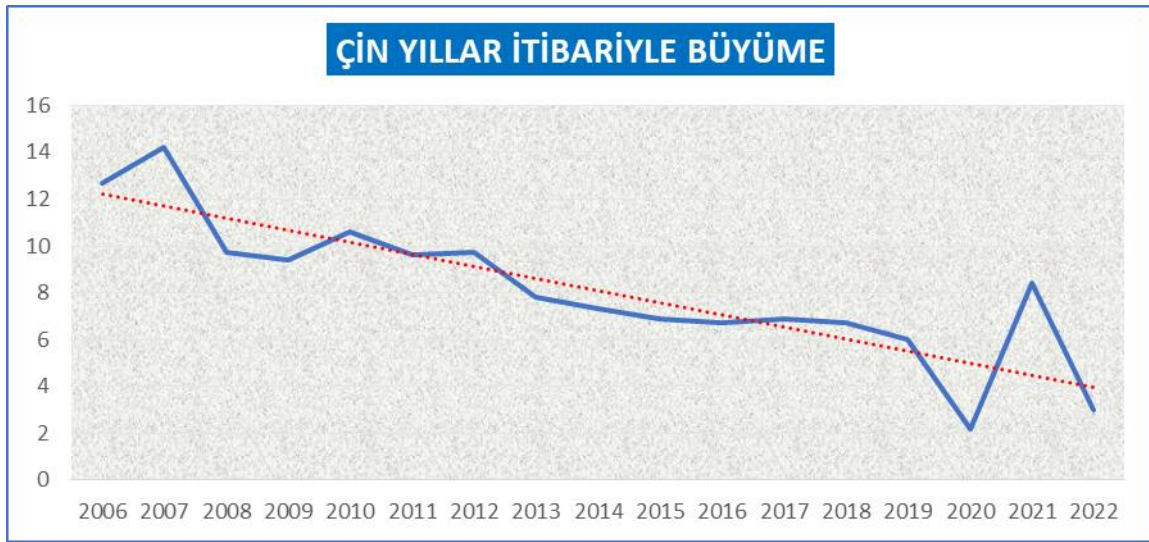
15.11.2023

2.Çinde yabancı yatırım sermayesi yüksek büyümeye öncü oldu. Şimdi parti otoriteleri, "Çin sermaye birikimini tamamladı, artık kendisi yurt dışında yatırım yapıyor" diye açıklama yaptılar. Ancak Çin'de devletin yurt dışındaki yatırımları bürokratlar tarafından yapılıyor. Özel sektördeki hassasiyet ve özenin olması imkansızdır.

3. Çin'de işçi ücretleri de yabancı sermaye için cazibesini kaybetti. Çin'de 2010 yılında en yüksek asgari ücret 164 dolar iken şimdi 400 dolara çıktı.

Çin'de yabancı yatırım sermayesi girişi 2019'da 38,8 milyar dolar iken, 2022 de 28,6 milyar dolara geriledi.

4.Bir ülkede GSYH büyüdükçe büyüme oranı düşer. Aslında zaten genel olarak ta Çin'de büyüme oranı düşüyor. (Aşağıdaki grafik)

Sonsöz: Çin hibrit model ile ekonomiyi buraya kadar getirdi. Devamı; ancak ve ancak Çinin demokrasiye geçmesi ile mümkün olur.

Ücret artışını enflasyon beklentisi belirlesin ama...

Şeref OĞUZ

15 Kasım 2023 Çarşamba

Bu “ama...” çok önemli zira beklenen enflasyon konusunda kafalar karışık... Zira herkes cebinde kendi TÜİK'ini taşıyor ve farklı enflasyon beklentileri var. Eğer “OVP var ya?” diyorsanız, sorun şu; toplumun her kesimi, önümüzdeki dönem için beklenen enflasyon rakamı konusunda aynı fikirde mi?

Değil tabii ki... Aşık Veysel; “Koyun kurt ile gezerdi / Fikir başka başk'olmasa” der. TÜİK'in geçmişe dönük rakamları bile tartışmalı iken geleceğe dair enflasyon beklentisinde toplumsal uzlaşma noktasından çok beridedeyiz. Beklenen enflasyon söz konusu olduğunda “güven” kavramı devreye girer.

ASGARİ ÜCRET İÇİN BEKLENEN ENFLASYON ÖNERİSİ

Öneri sahibi, İstanbul Ticaret Odası Başkanı Şekib Avdagiç. Söylediği şu; “yılsonunda belirlenecek olan asgari ücret OVP'de hedeflenen enflasyon oranında artırılsın. Mevcut politikalar ve hedeflenen enflasyon dikkate alınarak kurulan dengeleri bozmayacak şekilde artırılmalı.

Aslında enflasyon, geçmişe dair bir olgudur. Faiz de ücret de geleceğe yönelik kavramlardır. Bu durumda geçmişin enflasyonunu gelecek için kullanmak, anti-enflasyonist politikalar sürecinde işe yaramayacaktır. Fakat sorun şudur ki gelecekte enflasyonun ne olacağı beklentisine inanmıyoruz.

İKİ SORU İKİ CEVAP

Bu öneri hayata geçirilebilir mi?

Elbette... Ancak öncelikle enflasyon beklentisine ücretlileri inandırmanız şart. Yıllarca eksik rakam açıkla, her şeyin fiyatının çift hane arttığı Temmuz'da tek hane enflasyon ilan et, “efendim hedef %5” teranesiyle raporlar yayınla, söylemler üret... Bunu yaparken hiçbir hedefin tutmasın hatta enflasyon rekorları kır. Sonra da çık

15.11.2023

“OVP’deki enflasyon hedefim 2024 için %36’dır” diye zikret. İyi de bunu ilan ettiğin gün, “aslında %30 ile %42 arasında olabilir” diye şerh koy. Hatta köprü otoyol ücretlerini %75 artırıp CB’nin bunu yılbaşına ertelemesini duy. Sonra da gel; %36 enflasyon beklentisine inan.

Çalışanlar ne diyor?

Konuştuğum çok sayıda çalışan; “iyi de enflasyon beklentim asla %36 değil” diyor. Hatta ücret artışının muhatabı işverenler dahi; “olacak şey değil, beklediğimiz en az iki katı” görüşünde. Hal böyle olunca hükümetin %36’lık beklenti enflasyonunda ısrar edeceği, çalışanın ise “benim beklentim iki katı” dediği ortamda iş barışını zor bir yılın beklediğini söylemek kehanet olmaz.

not

ÜCRETTE KKM'YE GEÇİLSİN

Bu başlık size tuhaf gelebilir. Ancak konuşmaya başlayan yeni bir yaklaşımın ifadesi... Kur korumalı mevduattan söz etmiyoruz. Konunun finansal icadımızla alakası yok. KKM’nin buradaki açılımı çok farklı; Kur Korumalı Maaş...

Peki, bu nasıl olacak? Olacağı şu: ücret artışını, OVP’de zikredilen “beklenen enflasyon” yerine, kur artışına bağlamak. Bir bakıma asgari ücret dâhil, diğer ücretleri dolara, Euro’ya ya da kur sepetine endekslemek... Bu önerilere “neden?” diye sorduğumda çarpıcı gerekçeler ileri sürdüler.

Bana ilginç gelenlerden birini aktarayım; “zaten insan kaynağı sıkıntımız var. Bazı çalışanlarımız 1000 lira farka dahi yılların işyerini terk edebiliyorsa, onları elimizde tutmanın çalışan bir yöntemi olabilir.

Aslında bu durum, heterodoks faciasının bize bıraktığı lanetli bir mirastan başka şey değil. Arkasından kovalayan enflasyondan korunmak için liradan uzaklaşanların dolarizasyona yönlendirilmesidir bu... Ücrette KKM’ye (Kur Korumalı Maaş) geçilir ya da geçilmez ama bunu deneyecek patronlar olacak.